

KRONIKA IN POROČILA

V Galeriji mestne hiše v Kranju je bila od 23. 2. do 7. 3. 1979 razstava "Človek skozi objektiv etnologa".

V galeriji ARS — Mladinska knjiga v Ljubljani, Miklošičeva 40, je bila od 5. 3. do 12. 3. 1979 razstava "Dražgoški kruhki".

V Škofji Loki je bila 3. in 4. marca 1979 razstava "Ročna dela in domača obrt", ki jo je v počastitev dneva žena pripravil Centralni odbor žena združnic Kmetijske zadruge Škofja Loka.

V Galeriji Meblo v Novi Gorici je bila 27. 3. 1979 otvoritev razstave "Človek skozi objektiv etnologa". Po otvoritvi je Goriški muzej pripravil projekcijo najnovejših etnoloških filmov: Od setve do mlačev (raziskava in besedilo Fanči Šarf, režija Boštjan Vrhovec), V mlino (raziskava in besedilo Janez Bogataj, režija Vasko Pregelj), Kruh (raziskava in besedilo Fanči Šarf, režija Boštjan Vrhovec), Sirjenje na ovčji planini (raziskava, besedilo in režija Naško Križnar), Planšarstvo v Bohinju (raziskava in besedilo Anka Novak, režija Naško Križnar).

V jeseni smo imeli štiri društvene sestanke. 20. 9. 1979 sta Mira Terlep in Marko Terseglav predstavila svoja referata s katerima sta sodelovala na kongresu jugoslovanskih folkloristov v Kragujevcu (od 23. 9. — 30. 9. 1979).

Na drugem sestanku 27. 9. 1979 pa so Slavko Kremenšek, Anka Novak, Zmago Šmitek prebrali referate s katerimi so sodelovali na posvetovanju jugoslovanskih etnologov v Dojranu. (od 30. 9. — 7. 10. 1979)

8. 10. je bilo srečanje s študenti etnologije iz Züricha, na katerem so bili predvajani etnološki filmi, ki so jih v sodelovanju z Univerzumom posneli naši etnologi. (Kruh, Lan, Planšarstvo, Vinogradništvo)

Na 4. društvenem sestanku 18. 10. 1979 smo pretresli folkloristični in etnološki kongres. Skupna ugotovitev je bila, da je bilo na kongresih preveč referatov, in da ni prave selekcije, ki bi naredila red tudi pri kakovosti, saj je bilo ugotovljeno, da skoraj večina referentov še vedno bere deskriptivne, metodološko in problemsko nezanimive referate. Te napake se pojavljajo iz leta v leto, diskusija, ki bi bila lahko kritično-ustvarjalna in graditeljska, pa zaradi množice referatov največkrat odpade. Na sestanku smo govorili tudi o problemu slovenskih referatov na vsejugoslovanskih kongresih. Dogaja se namreč, da slovenski referati, ne samo da gredo mimo poslušalcev, ampak so včasih tudi napačno razumljeni in ocenjeni. Zato smo sklenili, da bi za prihodnje kongrese slovenski referenti razmnožili svoje referate s prevodom v tujem jeziku in jih že pred kongresom poslali udeležencem, tako da bi se z našim delom lahko tvorno vključili v delo kongresov. To bo najbrž nujno, saj za enkrat še ne kaže, da imajo društva toliko denarja, da bi zbornike posvetovanj lahko natisnili že pred samim kongresom.

Drugo leto bo kongres jugoslovanskih folkloristov v Bosni (Teslić). IO SUFJ je že potrdil plenarne teme:

1. Ljudska ustvarjalnost osrednje Bosne
2. Svoboda in osvoboditev v ljudskem ustvarjanju (tema je posvečena 35. obletnici osvoboditve Jugoslavije)
3. Ustvarjalci in nosilci ljudskega ustvarjanja
4. Novoletni običaji

Teme za sekcije še niso določene. Vsi interesenti, ki želijo sodelovati na kongresu, morajo do 30. 11. 1979 prijaviti svoje referate in udeležbo društvu folkloristov BiH ali Slovenskemu etnološkemu društvu. Do 1. 3. 1980 pa morajo referenti poslati rezimeje svojih predavanj.

Na našem društvenem sestanku pa smo se pogovarjali o morebitni izdaji jugoslovanske etnološke revije v tujem jeziku. Ta pobuda je med etnologi že dolgo prisotna, vendar dalje od želja in pobud ni prišlo. Zato smo menili, da bi za začetek pobudo prevzelo Slovensko etnološko društvo, oziroma PZE za etnologijo, kateri je društvo poverilo to nalogo. PZE naj bi se povezala z ljudmi in institucijami v drugih republikah, tako da bi delo lahko steklo. Revijo bi torej koordiniral vsejugoslovanski odbor, uredništvo iz drugih republik pa prevzamejo skrb za članke itd.

Drugi sestanek izvršnega odbora Slovenskega etnološkega društva

18. oktobra se je IO sestal že drugič v tem letu. Poleg raznih tekočih zadev smo obravnavali: priprave na posvetovanje o odnosu etnologije in arhitekture, ki bo 20. novembra v Ljubljani; sodelovanje z RTV Ljubljana in bližnji pogovor predstavnikov SED z uredniki TV oddaj; prošnji za financiranje društvenih dejavnosti v prihodnjem letu, ki ju bomo naslovili na Raziskovalno in Kulturno skupnost Slovenije; organizacijo posvetovanja SED na témo "Način življenja Slovencev XX. stoletja; zasnova, dosedanje raziskave in problemi", ki bo prihodnje leto v Novi Gorici.

Oktober 1979 je bila v eni od stavb zdraviliškega kompleksa v Radencih odprta muzejska zbirka Radenske. Zbirka ima dva dela, od katerih prvi prikazuje črpanje in polnjenje mineralne vode ter zgodovino zdraviliške dejavnosti, drugi pa je posvečen etnološki podobi širše okolice Radenec. Podlago zbirki je predstavljalo nekaj predmetov, ki so bili tam že od časa nastanka muzeja, jedro pa so zbrali študentje PZE za etnologijo v okviru obvezne terenske prakse. Uredili so zbirko in etnološko dokumentacijo, pri čemer je sodeloval tudi Pokrajinski muzej iz Maribora.

20. 11. 1979 je bilo v prostorih razstavišča Rihard Jakopič v Ljubljani posvetovanje o odnosu etnologije in arhitekture. To je bila prva prireditelj v načrtovani seriji okroglih miz, ki bodo namenjene pretresu odnosov med etnologijo in sorodnimi strokami. Vsi referati, diskusija in odmevi na ta sestanek bodo objavljeni v 2. številki Glasnika 1980. Naslednja okrogla miza 15. in 16. 2. 1980 bo posvečena etnologiji in slavistiki.

Novembra 1979 je skupina študentov PZE za etnologijo zbirala gradivo o stanovanjski kulturi in odnosu prebivalcev Radovljice do starega mestnega jedra. Delo je vodil asistent Janez Bogataj, sodeloval je tudi Lado Knific (ZZSV Kranj), rezultati pa bodo sestavni del načrta prenove stare Radovljice.

6. 11. je na PZE za etnologijo gostoval prof. dr. Pavle Zablatnik. Predaval je o koroških ženitovanjskih šegah s poudarkom na genezi preučevanja.

Od 2. do 15. 12. je bila na obisku na PZE za etnologijo na Filozofski fakulteti Margarita Sergejeva Kašuba z Etnografskega inštituta Sovjetske akademije znanosti v Moskvi. Preučevala je literaturo o slovenski družini, se o tej temi pogovarjala s predstavniki različnih strok in ustanov, na PZE za etnologijo pa je predavala o delu Etnografskega inštituta.

16. 12. 1979 sta Muzej afriške umetnosti iz Beograda in Slovenski etnografski muzej v Ljubljani otvorila v Goričanih pri Medvodah razstavi v ciklu "Kulture neuvrščeni": Bronasta skulptura Zahodne Afrike in Indijska ženska oblačila in nakit.

21. 12. 1979 je Slovenski etnografski muzej v Ljubljani otvoril razstavo Slovenska ljudska umetnost.

24. 12. 1979 se je sestal IO SED. Sklenili smo naslednje: občni zbor bo 30. 1. 1980; vsem članom je treba poslati obvestilo o društveni dejavnosti v letu 1980; društveni sestanki bodo ob sredah ob 17 uri; če ne bodo nastopile nepredvidene težave, bomo imeli februarja pogovor o jubilejni številki Slovenskega etnografa ter o etnološkem tisku, kasneje pa bomo priredili pogovor o ljudskem v glasbi, povabili Mirka Paka, da nam bo spregovoril o slovenskem geografskem atlasu ter Marka Poliča, da nas bo seznanil s svojim preučevanjem ekološke psihologije.

26. 12. 1979 je Slovenski etnografski muzej otvoril v razstavišču Arkade razstavo **Otroške Igračke** ter se tako vključil v novoletno praznovanje in počastil mednarodno leto otroka.

Pregled razstav in prireditev ni popoln, ker člani društva kljub naši prošnji ne pošiljajo poročil o dogajanjih pri njih.

Mojca Ravnik, Marko Terseglav

Etnologija in ekološka psihologija

Posvetovanja o različnih vidikih odnosa med človekom in njegovim okoljem (o nasilju in arhitekturi, o urbani geografiji, o ekološki psihologiji, o etnologiji in arhitekturi), ki so jih v zadnjem času priredile razne stroke, kažejo na aktualnost in širino problemov in na rast zavesti o neskladju med nami in svetom, v katerem živimo. Izvajalci, ki oblikujejo in spreminjajo naše kulturno in naravno okolje, utemeljujejo tudi tiste posege, ki estetsko in funkcionalno ogrožajo življenje ljudi, s pretežno ekonomskimi razlogi. Z njimi opravičujejo brezobzirnost do obstoječih kulturnih in naravnih vrednot. Zagretejše strokovno obravnavanje vprašanj o posledicah urejanja in spreminjanja okolja daje osnovo upanju, da bodo spoznanja prodrla tudi v odločanje.

Odpirajo se nove teoretične in aplikativne znanstvene naloge interdisciplinarnega značaja.

VII. posvetovanja psihologov SRS v Portorožu od 14. — 17. XI. 1979 so se na povabilo organizatorja udeležili tudi štirje etnologi, ki so predstavili prispevke v skupini za ekološko psihologijo. Po uvodnem predavanju Antona Trstenjaka o sistemsko-znanstvenih perspektivah ekološke psihologije sta nastopila Žarko Korać iz Beograda z referatom: Uloga psihologa u procesu urbanističnog planiranja ter Marko Polič, ki je govoril o vrednostno-estetskih vidikih človekovega okolja. Sledili so etnološki prispevki. Damjan Ovsec je govoril o pomenu mestnega prostora v Ljubljani nekdanj in danes, Mojca Ravnik o načinu življenja in prostorski ureditvi bivalnega okolja, Zvona Ciglič in Zora Žagar pa o prenovi starega mestnega jedra Izole — etnološki raziskavi. Odziv poslušalcev je pokazal, da etnološki referati niso izzveneli v prazno in da so pomenili psihologom provokacijo zanimivih problemov. Udeleženci razprave so se odzvali predvsem na vprašanja o bivanju in počutju prebivalcev sodobnih naselij, o mestni identiteti in zagotavljanju njenega nepretrganega obstoja, o načinu ugotavljanja in

uveljavljanja želja prebivalcev pri prenavljanju starih mestnih jeder. Zaradi novosti in mnogostranosti se raziskava ni širila v nedogled, ampak je pokazala področja interesov in dopolnjevanja obeh strok.

Mojca Ravnik

POMOČ ETNOLOGIJE PEDAGOŠKIM PSIHOLOGOM

Ideja za pričujoči članek se mi je porodila ob prebiranju TOLIČIČ — ZORMANOVE knjige "Okolje in uspešnost učencev — vpliv socialnoekonomskih in demogeografskih dejavnikov na šolski uspeh in osebnostne lastnosti otrok". Spomnil sem se namreč na seminar v Brežicah, kjer je bil govor o področjih etnološkega raziskovanja, vendar o razmerju etnologije do psihologije nismo ničesar slišali. Mnenja sem, da ne moremo kar tako mimo tako važnega področja, predvsem pa, ko se ob novih smernicah etnologiji odpirajo nova področja raziskovanja.

Poznamo tesno povezanost ameriške kulturne antropologije s psihologijo. Iz kulturno antropoloških spoznanj je tudi psihologija črpala prenekatero spoznanja. V sodobni slovenski etnologiji pa je še vse premalo očitno sodelovanje med tema dvema vedama.

Postavlja se tudi vprašanje aplikativnosti etnologije. Tako je bilo ob predavanju prof.

iz Švice, ki je bil spomladi l. 1978 gost SAZU, postavljeno zanimivo vprašanje, ali lahko izsledki etnologije vplivajo na spremembe v družbenem življenju, konkretno na izboljšanje življenjskih pogojev "gastarbajterjev" — delavcev iz Italije, itd., na zmanjšanje rasističnih predsodkov domačega prebivalstva do drugih etničnih skupin?

Tako se tudi meni odpira vprašanje, ali morejo izsledki etnologije — se pravi poznavanje načina življenja družin, iz katerih izhajajo učenci (razmišljati sem začel ob Toličič — Zormanovi knjigi "Okolje in uspešnost učencev", ki sodi v okvir pedagoške psihologije, zato naj tudi ob njej nadaljujem) morda posredno vplivati na večjo uspešnost učencev v šoli. Tu se je odprla le ena izmed pre mnogih tem ob povezavi etnologije s psihologijo. Avtorja knjige namreč ugotavljata, da je socialno ekonomski status družine, v kateri otrok živi, pomemben dejavnik njegovega duševnega razvoja in šolske uspešnosti. Socialno ekonomski status družine pa seveda vpliva na način življenja družine, kar pa je že tudi področje raziskovanja etnologije. Se pravi, da bi lahko etnologija s svojimi izsledki krepko pomagala pedagoškim psihologom, pedagogom, socialnim delavcem, sociologom, zdravnikom ...

Avtorja Toličič in Zorman vidita v socialno ekonomskem statusu sestavljeno variabla, ki zajema predvsem poklic in izobrazbo staršev, materialno stanje družine, kulturno raven družine, medsebojne družinske odnose, aspiracije staršev glede na njihov intelektualni in osebnostni razvoj, spodbujanje in pomoč otroku pri učenju in stil vzgajanja.